

Sygn. akt I ACa 617/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 20 grudnia 2012 r. sygn. akt IX GC 407/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I A Ca 617/13

UZASADNIENIE

Strona powodowa Przedsiębiorstwo (...) S.A., domagała się od strony pozwanej, (...) S.A. w S., kwoty 109 800 zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu roszczenia od dnia 21 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. Uzasadniając swe roszczenie powódka wskazała na łączącą strony umowę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub użytkowania mienia. W ramach prowadzonej przez powódkę działalności gospodarczej, jeden z pracowników powódki P. K. uległ śmiertelnemu wypadkowi w czasie pracy. W związku z powyższym wypadkiem śmiertelnym, powódka poniosła szkodę równą wartości żądania. Stało się tak, gdyż w wyniku wytoczonego powódce przez rodziców poszkodowanego powództwa, dnia 21 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Wadowicach zasądził od powódki na rzecz rodziców poszkodowanego

zadośćuczynienie (w kwocie 50 000 zł dla każdego z rodziców), nakazał powódce zwrócić koszty zastępstwa procesowego (w kwocie 2400 zł na rzecz każdego z rodziców) oraz koszty procesu (5 000 zł).

Strona pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości i zwrotu kosztów postępowania. Jej zdaniem, przywołane przez powódkę jako źródło szkody zdarzenie, jest ujęte wyłączeniem z § 57 pkt. 3 w zw. z § 5 pkt. 42 OWU. Szkoda wyrządzona pracownikowi jest, szkodą na osobie w rozumieniu § 5 pkt. 42 OWU i obejmuje ona również przypadek śmierci pracownika, w którym to wypadku osobami uprawnionymi do dochodzenia odszkodowania są siłą rzeczy, podmioty trzecie, tu rodzice poszkodowanego. Skoro więc rzeczony przypadek wyłączony był spod zakresu podstawowej wersji ubezpieczenia, a powódka nie wykupiła obejmującej go dodatkowej klauzuli nr (...) to jej roszczenie jest bezzasadne. Pozwana odmówiła również wypłaty roszczenia w zakresie zwrotu kosztów procesu, a to ze względu na fakt, iż jej zdaniem koszty postępowania nie mieszczą się w kategorii pojęcia szkody podlegającej wyrównaniu z umowy ubezpieczenia OC.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 20 grudnia 2012r oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu.

Za podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sąd przyjął następujący stan faktyczny:

Strony łączyła umowa ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub użytkowania mienia z dnia 30 marca 2009 r., objęta polisą nr (...). Do umowy załączone zostały Ogólne Warunki Ubezpieczenia Hestia (...) nr (...) oraz załącznik nr (...), zawierający potwierdzenie wykupienia dodatkowej klauzuli nr (...), rozszerzająca zakres odpowiedzialności pozwanej o przypadek szkody wyrządzonej przez pojazd niepodlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej.

W ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, powódka prowadziła roboty drogowe w miejscowości S., w Województwie (...). Dnia 21 lipca 2009 r. na placu budowy doszło do wypadku, w wyniku którego jeden z pracowników powódki prowadząc walec drogowy po spożyciu alkoholu, najechał nim na innego pracownika powódki, powodując jego śmierć. W wyniku późniejszych badań ustalono, iż w trakcie tragicznego zdarzenia pojazd uległ awarii, w konsekwencji której kierujący nim pracownik stracił nad nim kontrolę.

Rodzice poszkodowanego pracownika wytoczyli powódce powództwo, domagając się zasądzenia na ich rzecz odszkodowania, zadośćuczynienia, oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W trakcie procesu, powódka złożyła wniosek o przystąpienie pozwanej do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego. Ta jednak odmówiła takiego przystąpienia, wnioskowała natomiast o przesłanie jej odpisu wyroku w raz z uzasadnieniem. Po rozpatrzeniu sprawy, dnia 21 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce wydał wyrok (sygn. akt: I C 12/11), w którym zasądził on na rzecz rodziców poszkodowanego zadośćuczynienie w wysokości 50 000 zł na osobę, jak również nakazał powódce zwrot kosztów procesu (9 800 zł), w tym kosztów zastępstwa procesowego (po 2 400 zł dla każdego z rodziców poszkodowanego).

Następnie dnia 3 kwietnia 2012 r. powódka zwróciła się do pozwanej z wnioskiem o zwrot wskazanych powyżej kosztów zadośćuczynienia, w raz z zasądzonymi względem niej kosztami procesu, któremu to żądaniu pozwana odmówiła.

Stan faktyczny sprawy sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane twierdzenia stron, których prawdziwość potwierdziły złożone w sprawie dokumenty. Pomiędzy stronami nie istniał spór co do stanu faktycznego sprawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo, jako nieuzasadnione. Należy przyznać racje stronie pozwanej, iż umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nie wprowadza zasady absolutnej odpowiedzialności ubezpieczyciela za wszelkie szkody, wyrządzone wszystkim podmiotom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, a jedynie za szkody będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 2 k.c.). Jest bowiem umowa ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej umową adhezyjną o charakterze dobrowolnym, a jej zakres nie w każdym wypadku musi

być jednakowy. Jeśli więc dana szkoda nie była objęta zakresem ubezpieczenia zgodnie z jego umową oraz jego ogólnymi warunkami, to odpowiedzialność ubezpieczyciela będzie w tym wypadku wyłączona.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie zapisy umowy ubezpieczenia oraz OWU są na tyle jasne, iż nie budzą wątpliwości interpretacyjnych, na które wskazywała powódka. Pozwana trafnie zarzuca, że wprowadzony do powyższych dokumentów zapis wyłączający jej odpowiedzialność w wypadku szkody wyrządzonej pracownikowi (§ 57 pkt. 3 w zw. z § 5 pkt. 42 OWU), który to pracownik jest zdaniem Sądu osobą trzecią w rozumieniu art. 822 § 1 k.c, stanowi wyjątek od ogólnego obowiązku wypłaty odszkodowania za wyrządzone osobom trzecim szkody (§ 49 ust. 1 pkt. 1 lit. b OWU). Powyższy wyjątek obejmuje swym zakresem również możliwość dochodzenia odszkodowania przez osoby najbliższe poszkodowanemu, na co w sposób oczywisty wskazuje treść § 5 pkt. 42 OWU. Jest bowiem rzeczą logiczną, iż w wypadku swej śmierci pracownik nie mógłby sam dochodzić odszkodowania od pozwanej. Podsumowując więc, jeśli powódka nie wykupiła dodatkowej klauzuli ubezpieczenia nr 004, która obejmowała swym zakresem również przypadek szkody wyrządzonej na osobie pracownika, to odpowiedzialność pozwanej jest w niniejszym wypadku wyłączona.

Z powyższych względów nie zasługuje również na uwzględnienie wniosek powódki, aby zgodnie z art. 12 ust. 3-4 Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, niejasne postanowienia OWU interpretować na korzyść ubezpieczającego lub ubezpieczonego. Należy przy tym zauważyć, iż na etapie zawierania umowy powódka nie zgłaszała żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Powódka jest przy tym profesjonalistką, a jej działania i decyzje powinny się cechować szczególną ostrożnością i dbałością. Jeśli więc mając wątpliwości co do interpretacji niektórych zapisów umowy ubezpieczenia lub OWU, nie zgłosiła ich ona na etapie zawierania umowy, to nie może się ona na nie powoływać w przyszłości, tym bardziej iż rzeczony zapisy są zdaniem Sądu jasne.

Podobnie, na uwzględnienie nie zasługuje również żądanie powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wygenerowanych w konsekwencji powództwa wytoczonego powódce przez rodziców poszkodowanego P. K.. Skoro bowiem szkoda, nie była objęta zakresem ubezpieczenia, to tym bardziej nie będą nim objęte koszty postępowania sądowego związanego z tą szkodą.

Ze wskazanych powyżej względów Sąd uznał więc, iż w świetle postanowień łączącej strony umowy ubezpieczeniowej w tym dołączonych do niej OWU, nie zaszły okoliczności uzasadniające wypłatę odszkodowania wskazanego w art. 822 k.c. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła strona powodowa, zarzucając:

1/ naruszenie prawa procesowego a to art.233kpc przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów na skutek czego Sąd przyjął, że umowa ubezpieczenia nie obejmuje naprawienia szkody wyrządzonej rodzicom pracownika strony powodowej i przyjęcie, że zakres umowy winien obejmować klauzule 004 owu obejmująca odpowiedzialność cywilna za szkody wyrządzone pracownikowi,

2/ naruszenie prawa materialnego w szczególności:

- art. 822 k.c. przez błędną wykładnię przez co przyjęto, że zawarta umowa nie obejmuje zdarzenia na którym powód opiera roszczenie a rodzice P. K. nie są osobami trzecimi w rozumieniu nin. przepisu, co narusza także postanowienie § 5 pkt.22 owu, przez co przyjęto, że odpowiedzialność ubezpieczyciela jest w tym wypadku wyłączona,
- art. 65 k.c. przez dokonanie błędnej wykładni postanowień polisy ubezpieczeniowej przez przyjęcie, że do odpowiedzialności strony pozwanej konieczne było rozszerzenie zakresu umowy o klauzule 004 owu;

3J naruszenie literalnego brzmienia §1 ust.1 pkt4 owu umowy ubezpieczenia, przez przyjęcie, że pod użytym przez strony pojęciem odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie należy rozumieć również odpowiedzialność z tytułu szkody wyrządzonej rodzicom pracownika powoda;

4. naruszenie literalnego brzmienia zawartej między stronami umowy ubezpieczenia przez przyjęcie, że dyspozycją § 1 ust. 1 pkt 4 OWU nie objęte są szkody wyrządzone rodzicom pracownika;

5. niezastosowanie art. 12 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r. (Dz. U. z 2003 Nr 124, poz. 1151 z późn. zm.) przy dokonywaniu wykładni zapisów O.W.U. przez rozstrzygnięcie na niekorzyść ubezpieczonego ewentualnie rodzących się wątpliwości interpretacyjnych dotyczących zakresu odpowiedzialności pozwanej, tj.czy obejmuje szkody wyrządzone rodzicom pracownika powoda, czy też ubezpieczenie winno być rozszerzone o klauzule 004 tj. szkody wyrządzone pracownikom pracodawcy.

Wskazując na powyższe podstawy wnoszę o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie powództwa względnie przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Krakowie po rozpoznaniu apelacji, zważył, co

następuje:

Apelacja jest bezzasadna:

Sąd I Instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

W kontekście podstawy apelacji - zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych wskazać należy, iż skuteczne przedstawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Jego naruszenie nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego własnego ustalenia faktycznego i to bez wskazania dowodu, z którego ono wynika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139), jak to uczynił skarżący w apelacji. Apelujący nie wskazał zaś, w czym zarzucana wada w analizie materiału dowodowego miała się urzeczywistnić. W tej sytuacji zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. należało uznać za gołosłowny, wobec braku jego uzasadnienia w świetle wymogów art. 368 § 1 k.p.c.

Powódka dochodzi odszkodowania na podstawie umowy ubezpieczenia swojej odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone swoją działalnością gospodarczą osobą trzecim. Należy zatem przytoczyć treść art. 822 kc, w myśl którego, w ramach umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Zatem dla dochodzenia roszczeń od ubezpieczyciela konieczne jest spełnienie kumulatywne dwóch przesłanek: pierwszą z nich jest odpowiedzialność za szkodę samego ubezpieczającego, a drugą objęcie szkody zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela na mocy zawartej umowy ubezpieczenia.

Zgodnie z art. 805 kc przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. § 2. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie: 1) przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku.

Z kolei według art. 12 a pkt 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1151 z późn. zm.) ogólne warunki ubezpieczenia określają w szczególności przedmiot i zakres ubezpieczenia, które stają się treścią stosunku prawnego łączącego strony. Wszak, przepisu art. 805 k.c. określającego istotę umowy ubezpieczenia nie można interpretować w ten sposób, że umowa ubezpieczenia nie może zawierać żadnych zastrzeżeń ograniczających odpowiedzialność. Przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy ubezpieczenia nie przewidują w oderwaniu od ogólnych warunków ubezpieczenia żadnych konkretnych przesłanek

odpowiedzialności ubezpieczeniowej odnoszących się do poszczególnych rodzajów ubezpieczeń". Pozwany stosownie do wyżej wskazanych przepisów określił zakres ochrony ubezpieczeniowej w § 49-57 OWU.

Decydujące znaczenie ma § 57 pkt 3 OWU, w myśli którego, o ile zakres ochrony nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzul, ubezpieczenie nie obejmuje szkód na osobie wyrządzonych pracownikom - OC pracodawcy. Należy pamiętać, że rozszerzenie zakresu ochrony ubezpieczeniowej o OC pracodawcy wymagało opłacenia dodatkowej składki z tytułu wykupienia ochrony w zakresie określonym w klauzuli nr 004, czego powód nie uczynił.

Istotne jest zatem, co należy rozumieć przez szkodę na osobie. Kwestię tę rozstrzyga jednoznacznie § 5 pkt 42 OWU, stanowiąc, że za szkodę na osobie uważa się stratę wynikającą ze śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Nie powinno ulegać wątpliwości, że stratę wynikającą ze śmierci pracownika ponoszą jego osoby bliskie, a nie sam pracownik który już nie żyje. Zatem musi chodzić w tym postanowieniu o wyłączenie roszczeń przysługujących osobom w razie śmierci osoby bliskiej, których mowa w art. 446 kc.

Nie budzi wątpliwości, że wyłączenie z zakresu odpowiedzialności dotyczy wszelkich strat wszelkich podmiotów wynikających ze śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia pracownika. Sprzeczne z logiką byłoby twierdzenie, iż osoby trzecie mogą domagać się zapłaty odszkodowania z tytułu śmierci pracownika, skoro zapis OWU wprost wyłącza odpowiedzialność za szkodę na osobie tj. stratę wynikającą ze śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Nadto, gdyby zakres ochrony ubezpieczeniowej miał być ograniczony tylko ze względu na roszczenia pochodzące od pracowników, zapis w OWU dotyczący śmierci byłby w ogóle zbędny.

Połączenie treści obu przytoczonych przepisów prowadzi do wniosku, iż o ile zakres ochrony nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzul, ubezpieczenie nie obejmuje szkód na osobie wyrządzonych pracownikom tj. nie obejmuje strat wynikających ze śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia pracownika.

Zatem wbrew twierdzeniom powoda, zapisy OWU nie budzą wątpliwości interpretacyjnych, stąd bezzasadny jest zarzut nienależytej ich wykładni (art. 65 kc) oraz zastosowania art. 822 kc i art. 12 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Należy zgodzić się z powódką, że pracownik jest również osobą trzecią, pozostającą poza umową ubezpieczenia, ale nie zmienia to istoty sprawy. Stronami umowy są wyłącznie powód i pozwany. Jednakże, gdyby pracownik nie był osobą trzecią zbędne byłoby wyłączenie z zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela szkód na osobie wyrządzonych pracownikom, albowiem takie zdarzenia nie byłyby objęte ochroną ubezpieczeniową. Tak więc wydaje się, iż powód usiłuje stworzyć sztuczną koncepcję osób bardziej trzecich i mniej trzecich tj. pracowników oraz ich rodzin, która jednak jest błędna i nie znajduje oparcia w stanie prawnym oraz faktycznym niniejszej sprawy.

Zasadnie też przyjął Sąd Okręgowy, iż koszty postępowania nie mieszczą się w kategorii pojęcia szkody podlegającej wyrównaniu z umowy ubezpieczenia OC.

Brak jest zatem podstaw do weryfikacji zaskarżonego orzeczenia w kierunku postulowanym przez skarżącego. Zasadne jest również orzeczenie o kosztach procesu zawarte w wyroku.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie nie zachodzą przesłanki do odstąpienia od obciążania powoda kosztami postępowania. Stronie pozwanej jako wygrywającej proces w II Instancji przysługuje zatem stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zwrot kosztów procesu, stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...)Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.- w kwocie 2.700 zł.